بسم الله الرحمن الرحيم

KUR'AN, SÖZLERİ BİTİREN SON SÖZDÜR

Hangi resul eliyle gelmiş olursa olsun Risalet, söz olarak söylenmiş ve söylenmesi mümkün olan tüm sözlere nispetle SON SÖZdür bu yüzden söylenmiş veya söylenmesi mümkün olan sözler onun altında kalmak zorundadır yani Risalet, söylenmiş veya söylenmesi muhtemel sözlere parantez açan, noktalı virgül koyan veya iki nokta üst üste koyan bir söz değil, tüm sözlere devamı olmayacak şekilde nokta koyan sözdür.

Söylenişi itibarıyla slogan gibi duran bu söz bir slogan değil, İLİM GELENEĞİNİN TEMEL YAPISI OLMASI ZORUNLU OLAN BİR İLKEDİR.

Geçmişte ve günümüzde, özellikle Müslüman ilim geleneğinde, Kur'an, *sözleri başlatan söz* olarak konuşlandırılmıştır. Bu yüzden tefsir geleneği ve Kur'an'ı anlama çabaları hep bu istikamette devam etmiştir.

Bu yüzden Müslüman ilim geleneği, çoğala çoğala gelen sözler yığınıdır. Bu temel devam ettiği müddetçe de sözlerin çoğalması durmayacaktır.

İşte bu durum, beraberinde, en basitten en önemli konulara kadar, Müslümanların, *noktası konulmamış sözlere söz ekleyen* bir akıl yürütme biçimiyle yaklaşmasına neden olmuştur. Hemen her konuda *"ama, lakin, fakat, öyle ama"* gibi son söze eklemeler yapılması da bundandır.

Böylesi bir zeminde akıl yürüten Müslümanlar sadece akıl yürütmelerinde çerçevesiz olmakla kalmıyor, karakterleri de çerçevesiz ve hep *"ama, lakin, fakat"*lara mazeret olarak sığınan bir karaktere dönüşüyor.

Tekrarını çok yaptık ama buna güzel misal olabileceği için Kur'an kelimelerine yazdığı gibi inanmamayı, hep yazdığından başka yere yönelten tefsir ve meal çabalarını getirebiliriz.

- Kur'an'ın aslı noktasız ve harekesiz ama ...
- Orada *"kitap"* yazıyor ama ...
- Orada kelime veya edat tekil geçiyor ama ...
- Kur'an'ı gönderen Allah eksik iş yapmaz ama ...

Bu örnekleri kalın bir cilt olana kadar çoğaltmak mümkündür. Böylesi bir zemini içselleştiren bir akıl burada durmuyor ve bu zemini hayatının her alanına uyguluyor:

- Kırmızı ışıkta durmak genel kuraldır ama ...
- Yalan söylemek kötüdür ama ...
- İçinde yaşadığımız sistemlerin şirk olduğu kesindir ama ...
- Bu haramdır ama ...
- Bu helaldir ama ...

Bunları da sıralı ciltler halinde ansiklopedi olacak kadar çoğaltmak mümkündür.

Bu akıl yürütmenin Müslüman ilim geleneğinin en temel taşı olduğuna en güzel delil şunlardır:

- Rivayetlerin sübutu kat'i değildir ama ...
- Umumun delaleti kat'idir ama ...

Bu durumu şu cümle ile özetleyebilirim sanırım:
MÜSLÜMAN İLİM GELENEĞİ, **SÖZLERİ BİTİREN SON SÖZ** OLARAK GÖNDERİLEN KUR'AN'A HEP *"AMA…"* DİYEREK SÖZ EKLEME GELENEĞİDİR yani *"Ne yapsam ne etsem de noktayı koyan sözü devam ettirsem"* geleneğidir.

Kur'an; sözlere konulan noktadır. Söz söyleyecek olanlar noktadan sonrasına değil, öncesine dair söz söylemelidir. Kanaatimce bunu gözden kaçıran Müslüman ulema bu yüzden ihtilafları bitiren kitaptan ihtilaf çıkarmışlardır.

Bizim yakın zamanda dillendirdiğimiz *"SIFIR NOKTASINA DÖNMEK"* söylemine bu açıdan baktığımızda bu söylem; "SON NOKTADAN ÖNCESİNE DÖNMEK; 'ama'lardan, 'fakat'lardan, 'lakin'lerden öncesine dönmek." olarak temellendirilebilir.

Biz mecburi olarak "KİM SON SÖZE NEREDE, NİÇİN, NE ZAMAN 'AMA, FAKAT, LAKİN' EKLEDİ?" sorusunu sormalı ve her ne yaparsak yapalım son noktanın gerisinde kalan bir akıl yürütme biçimini yakalamalıyız; değilse bizim hayatımız da son söze eklenen bir "AMA" olmaktan kendisini kurtaramayacaktır. Nihayetinde önümüzde hiçbir "ama, lakin, fakat"ın kabul edilmeyeceği, herkesin son söze göre hesaba çekileceği bir gün bulunmaktadır.

Kusursuzluk sadece Âlemlerin Rabbi Allah'ın olabileceği bir şeydir.

الحمد لله رب العلمين

Ramazan Demir
19.06.2026